

EDİTÖRDEN EDITORIAL

ALLHAT Curcunası, Hakem ve Editörün Açmazı, Bir de Hasan Pulur

The American Journal of Cardiology'nin Ağustos sayısında F.H. Masserli "chlorthalidone'un üstünlüğü pek acele ile iddia edilmekte" ve özetle "birincil son nokta fatal ve nonfatal miyokard infarktüsünün kombinasyonu olup, gerçekten üç tedavi grubunda da bunlar birbirine eşittir" demektedir. Bir yıla yakın tartışılmakta olan ALLHAT çalışma sonuçları ne İsa'ya ne Musa'ya yaramıştır. "Thiazide – tip diüretikler kardiyovasküler hastalıkların birçoğunun önlenmesinde diğerlerine göre (yeni antihipertansifler = amlodipine, lisinopril ve doxazosin) hem üstündür; hem de daha ucuzdur." Bu hükmü tümü ile onaylayan bir otör henüz çıkmadı; çalışmayı yapan ve baştan beri bu hipotezi destekleyen Furberg ve arkadaşları hariç. Sonuç olarak bütün Dünya'da trafik kazaları ve iç-dış harplere yakın mortalite ve morbidite yapan kardiyovasküler hastalıkların en önemli nedenlerinden olan hipertansiyon tedavisinde yeni bir ışıktan ziyade ALLHAT karmaşası doğdu.

Acaba ALLHAT'ı basma anlaşmasını yapan JAMA gibi bir dergi yayın sonu kendisine gelen üst düzeyde onlarca ciddi eleştiriler için neler hissetti? Editörlüğün "zor zanaat" olduğunu önceki yazılarımda bildirmiştim. JAMA'nın 2002 yılı için başvurduğu hakem sayısı 3443; aldığı yazı sayısı 4615 ve ortalama değerlendirme süresi 21 gündür. Türkiye gibi dar bir alanda top oynayan AKD, yurt dışındaki hakemlerinden 2-16 gün arasında cevap alırken; yurt içi hakemlerinden bazen okunamayan el yazısı ile aldığı cevap süresinin ne kadar olduğu tahmin edilemez (yardımcı editörler hariç). American Journal of Car-

diology'ye 1983 yılında yollanan yazı sayısı 1234 (kabul edilme oranı %52) iken; 2002 yılında bu sayı 2171'e ulaşmıştır (kabul oranı %31). Hakemlik ve Editörlük önceden de "zor zanaat" idi: Kaynaklara göre Isaac Newton The Philosophical Transactions adlı dergiye yolladığı yazı için "Beni tanrılara kurban ettiler" demektedir. Jenner'in çiçek aşısı için yaptığı araştırmalarının birçoğu otörler ya da editörler tarafından reddedilmiştir.

Peki, reddedilen araştırmacılar ne yapıyorlar? Tobias Opthof buna "saklı alan" demektedir. Araştırmalarının sonucuna göre 1995-96 arasında Cardiovascular Research'a yollanan ve Editör tarafından doğrudan reddedilen 19 yazının 9'u başka bir dergide yayınlanırken hakem ya da editöryel ekip tarafından reddedilen 625 yazının 301'i (%46.7) başka bir dergide yayınlanmıştır. Sonuç olarak yazılar ne olmuş? Canadian J Physiologic Pharmacology'e yollanan 6 yazı hemen hiç sitasyon almamış; ortalama 301 yazının %50'si sitasyon olmamış ve yalnızca J Cardiovascular Pharmacology'e gidenler Cardiovascular Research'ın biraz üzerinde site edilebilmişler (%8).

Yukarıdaki uzun ve acıklı "zanaat" hikayesi için European Heart Journal'daki Dickstein şöyle yazıyor: -Açık söylemek gerekirse, bir yazıyı değerlendirmek "ömür törpüsü" ve "bela bir iş"dir. Bu uğraşı CV'nize koyamazsınız; bilime katkınız ne olursa olsun, isimsiz kahraman olarak kalırsınız- ("bir kuruş da vermezler"i ayrıca ilave etmiş).

ALLHAT çalışmasının yayınlanmasını bütün bu düşünceler ışığında değerlendirilmesini dilerim.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nin ilk sayılarından birindeki editöryel yazımda Dede Korkut'tan bahsetmiştim. Dergiyi inceleyen iki genç kardiyolog "Bizim hocanın kurtçu olduğunu bilmiyorduk" diye aralarında konuşurlarken, buna kulak misafiri olan bir editör yardımcımız kendi-

lerine yardımcı olmuş. Ne var ki en büyük üzüntüm sağ ve solu öğrenmeden galiba bu dünyadan göçeceğiz. Ancak; istediğim Dede Korkut'taki Deli Dumrul'un akut koroner olay geçirirken Azrail ile pazarlığa oturduğunu hipotez yapıp, Şaman'lıktan İslam'lığa geçmeye çalışan kahramanımızın sıkıntılarını açıklayabilmek. Eğer bunu hazırlayabilirsem Türkiye'de başka bir saygın kardiyoloji dergisine yollamayı düşünürüm. Neden?

Dr. Zati Altay'ın geçen sayıdaki yazısı için "Böyle bir bilimsel dergide politika olmaz" diye, çok nazik eleştiriler aldım dostlardan. Ne var ki 31 Temmuz Perşembe günü Milliyet'te Sayın Hasan Pulur "Bazılarına Yakışmıyor" başlığı altında "..... maşallah o devirden bu yana –sanırım Aziz Nesin, bunu ya 1950'den önce yazmıştır, ya da 1960'a doğru- işler bayağı değişti; artık ne

"Rus Salata"nın adı korkudan "Amerikan Salata" oluyor; ne de "Homongolos" kelimesine bakıp "Bunlar solcu, Homongolos'un son hecesini tersten oku sol çıkar!" diyenler kaldı." diye yazmakta.

"Index Medicus'a dahil bir dergide editöryel yazı nasıl yazılır?" diye soranlara 'Time'da çıkan Altmann'ın yazısını eleştiren Antony DeMaria'nın JACC'da çıkan editöryelini okumalarını öneririm.

Geçtiğimiz günlerde hayatını kaybeden 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Sayın Prof.Dr. Adnan Akçoral'a Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve kardiyoloji camiasına baş sağlığı diliyorum.

Prof.Dr. Bilgin Timuralp
Editör